

31996L0092

L 27/20

DZIENNIK URZĘDOWY WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

30.1.1997

DYREKTYWA 96/92/WE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY
z dnia 19 grudnia 1996 r.
dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 57 ust. 2, art. 66 i art. 100a,

uwzględniając wniosek Komisji ⁽¹⁾,

uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego ⁽²⁾,

stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 189b Traktatu ⁽³⁾,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Ważne jest, aby przyjąć środki zapewniające sprawne funkcjonowanie rynku wewnętrznego; rynek wewnętrzny obejmuje obszar bez granic wewnętrznych, w którym jest zapewniony swobodny przepływ towarów, osób, usług i kapitału.
- (2) Urzeczywistnienie konkurencyjnego rynku energii elektrycznej jest ważnym krokiem w kierunku urzeczywistnienia rynku wewnętrznego energii.
- (3) Przepisy niniejszej dyrektywy nie powinny mieć żadnego wpływu na pełne stosowanie Traktatu, w szczególności na jego postanowienia dotyczące rynku wewnętrznego i konkurencji.
- (4) Ustanawianie rynku wewnętrznego energii elektrycznej jest szczególnie ważne dla zwiększenia wydajności produkcji, przesyłu i dystrybucji tego produktu, poprzez wzmacnianie bezpieczeństwa dostaw i konkurencyjności gospodarki europejskiej oraz przestrzeganie ochrony środowiska naturalnego.
- (5) Rynek wewnętrzny energii elektrycznej powinien być wprowadzany stopniowo, w celu umożliwienia przemysłowi przystosowania się w sposób elastyczny i uporządkowany do swojego nowego środowiska oraz z uwzględnieniem istniejącego zróżnicowania organizacji systemów elektroenergetycznych.

- (6) Ustanawianie rynku wewnętrznego w sektorze elektroenergetycznym musi sprzyjać wzajemnym połączeniom oraz współdziałaniu systemów.
- (7) Dyrektywa Rady 90/547/EWG z dnia 29 października 1990 r., w sprawie przesyłu energii elektrycznej poprzez sieci przesyłowe ⁽⁴⁾ i dyrektywa Rady 90/377/EWG z dnia 29 czerwca 1990 r., dotycząca wspólnotowej procedury w celu poprawy przejrzystości cen gazu i energii elektrycznej dla końcowych odbiorców przemysłowych ⁽⁵⁾, przewidują pierwszą fazę urzeczywistnienia rynku wewnętrznego energii elektrycznej.
- (8) Konieczne jest obecnie podjęcie dodatkowych środków w celu ustanowienia rynku wewnętrznego energii elektrycznej.
- (9) Na rynku wewnętrznym przedsiębiorstwa energetyczne powinny działać, bez uszczerbku dla wypełniania zobowiązań z tytułu świadczenia usług publicznych, w celu osiągnięcia konkurencyjnego rynku energii elektrycznej.
- (10) Ze względu na strukturalne różnice w Państwach Członkowskich istnieją obecnie różne systemy regulacji sektora elektroenergetycznego.
- (11) Zgodnie z zasadą pomocniczości, zasady ogólne przewidujące ramy muszą zostać ustanowione na poziomie wspólnotowym, ale ich szczegółowe wykonanie powinno należeć do Państw Członkowskich, w ten sposób pozwalając każdemu Państwu Członkowskiemu wybrać system najlepiej przystosowany do ich szczególnej sytuacji.
- (12) Niezależnie od charakteru istniejącej organizacji rynku, dostęp do systemu musi być otwarty zgodnie z niniejszą dyrektywą oraz musi doprowadzić do zrównoważonych wyników gospodarczych w Państwach Członkowskich, a więc do bezpośrednio porównywalnego poziomu otwarcia rynków i do bezpośrednio porównywalnego stopnia dostępu do rynków energii elektrycznej.
- (13) W przypadku niektórych Państw Członkowskich, konieczne może się okazać nałożenie publicznego obowiązku zapewnienia bezpieczeństwa dostaw, ochrony odbiorcy i ochrony środowiska naturalnego, których ich zdaniem, sama tylko wolna konkurencja nie koniecznie musi gwarantować.

⁽¹⁾ Dz.U. C 65 z 14.3.1992, str. 4 oraz Dz.U. C 123 z 4.5.1994, str. 1.

⁽²⁾ Dz.U. C 73 z 15.3.1993, str. 31.

⁽³⁾ Opinia Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 listopada 1993 r. (Dz.U. C 329 z 6.12.1993, str. 150). Wspólne stanowisko Rady z dnia 25 lipca 1996 r. (Dz.U. C 315 z 24.10.1996, str. 18) oraz decyzja Parlamentu Europejskiego z dnia 11 grudnia 1996 r. (dotychczas nieopublikowana w Dziennikach Urzędowych). Decyzja Rady z dnia 19 grudnia 1996 r.

⁽⁴⁾ Dz.U. L 313 z 13.11.1990, str. 30. Dyrektywa ostatnio zmieniona decyzją Komisji 95/162/WE (Dz.U. L 107 z 12.5.1995, str. 53).

⁽⁵⁾ Dz.U. L 185 z 17.7.1990, str. 16. Dyrektywa ostatnio zmieniona dyrektywą Komisji 93/87/EWG (Dz.U. L 277 z 10.11.1993, str. 32).

- (14) Planowanie długoterminowe może być jednym ze sposobów wypełniania wspomnianych zobowiązań z tytułu świadczenia usług publicznych.
- (15) Traktat ustanawia szczególne zasady w odniesieniu do ograniczenia swobodnego przepływu towarów i w zakresie konkurencji.
- (16) Artykuł 90 ust. 1 Traktatu zobowiązuje Państwa Członkowskie, w szczególności, do przestrzegania tych zasad, w odniesieniu do przedsiębiorstw publicznych oraz przedsiębiorstw, którym udziela one specjalnych praw lub praw na wyłączność.
- (17) Na mocy art. 90 ust. 2 Traktatu przedsiębiorstwa, zobowiązane do zarządzania usługami świadczonymi w ogólnym interesie gospodarczym podlegają wspomnianym zasadom na szczególnych warunkach.
- (18) Wprowadzenie w życie niniejszej dyrektywy będzie miało wpływ na działalność takich przedsiębiorstw.
- (19) Państwa Członkowskie nakładając zobowiązania z tytułu świadczenia usług publicznych na przedsiębiorstwa sektora elektroenergetycznego, muszą dlatego przestrzegać stosownych zasad Traktatu zgodnie z wykładnią Trybunału Sprawiedliwości.
- (20) Przy ustanawianiu rynku wewnętrznego energii elektrycznej powinno się w pełni uwzględnić wspólnotowe cele spójności gospodarczej i społecznej, przede wszystkim w takich sektorach, jak infrastruktura krajowa lub wewnątrzspółnotowa, służąca do przesyłania energii elektrycznej.
- (21) Decyzja nr 1254/96/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 czerwca 1996 r. ustanawiająca zbiór wytycznych dla transeuropejskiej sieci energetycznej przyczynia się do rozwoju zintegrowanej infrastruktury służącej przesyłowi energii elektrycznej⁽¹⁾.
- (22) Konieczne jest dlatego ustalenie wspólnych zasad produkcji energii elektrycznej i eksploatacji sieci przesyłowych i rozdzielczych energii elektrycznej.
- (23) Istnieją dwa systemy, które mogą mieć zastosowanie do otwarcia rynku produkcji, procedura zezwolenia lub procedura przetargowa, które powinny funkcjonować w oparciu o obiektywne, przejrzyste i niedyskryminacyjne kryteria.
- (24) W tych ramach należy uwzględnić stanowisko autoproducentów i producentów niezależnych.
- (25) Każda sieć przesyłowa musi być zarządzana i kontrolowana, w celu zapewnienia bezpieczeństwa, wiarygodności i efektywności systemu w interesie producentów i ich odbiorców; dlatego powinien być wyznaczony operator systemu przesyłowego, który zapewni jego eksploatację, utrzymanie i, jeśli to konieczne, rozbudowę systemu; działania operatora systemu przesyłowego muszą być obiektywne, przejrzyste i niedyskryminacyjne.
- (26) Techniczne zasady eksploatacji sieci przesyłowych i linii bezpośrednich muszą być przejrzyste i muszą zapewniać współdziałanie.
- (27) Konieczne jest ustalenie obiektywnych i niedyskryminacyjnych kryteriów korzystania z elektrowni.
- (28) Ze względu na ochronę środowiska naturalnego, może zostać przyznany priorytet wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych.
- (29) Na szczeblu dystrybucji, prawo do dostaw może zostać przyznane odbiorcom znajdującym się na danym obszarze, a dla eksploatacji, utrzymania i, jeśli to konieczne, do rozbudowy każdej sieci rozdzielczej musi zostać wyznaczony zarządzający.
- (30) W celu zapewnienia przejrzystości i niedyskryminacji, funkcja przesyłu przedsiębiorstw zintegrowanych pionowo powinna być wykonywana w sposób niezależny od innych rodzajów działalności.
- (31) Działalność jedynego nabywcy musi być prowadzona odrębnie od działalności w zakresie wytwarzania i dystrybucji przedsiębiorstw zintegrowanych pionowo; należy ograniczać przepływ informacji między działalnością jedynego nabywcy a działalnością wytwarzania i dystrybucyjną.
- (32) Rachunkowość wszystkich zintegrowanych przedsiębiorstw sektora elektroenergetycznego powinna zapewniać maksimum przejrzystości, w szczególności w celu wykrycia ewentualnych nadużyć pozycji dominującej, polegających np. na stosowaniu nienormalnie niskich lub wysokich taryf, lub stosowaniu praktyk dyskryminacyjnych odnoszących się do równorzędnych transakcji; w tym celu rachunkowość powinna być prowadzona oddzielnie dla każdej działalności.
- (33) Właściwym władzom należy, z zachowaniem zasady poufności, umożliwić dostęp do wewnętrznej rachunkowości przedsiębiorstw.
- (34) Ze względu na zróżnicowanie strukturalne i specyfikę systemów w Państwach Członkowskich należy przewidzieć różne możliwości dostępu do systemu, działającego zgodnie z obiektywnymi, przejrzystymi i niedyskryminacyjnymi kryteriami.
- (35) Należy przewidzieć możliwość wydawania zezwoleń na tworzenie i wykorzystanie linii bezpośrednich.

⁽¹⁾ Dz.U. L 161 z 29.6.1996, str. 147.

- 21) „planowanie długoterminowe” oznacza planowanie w perspektywie długoterminowej potrzeby inwestowania w moce produkcyjne i przesyłowe, w celu zaspokojenia zapotrzebowania systemu na energię elektryczną i zabezpieczenia dostaw odbiorcom;
- 22) „jedyny nabywca” oznacza każdą osobę prawną, która w sieci, do której jest przyłączona, jest odpowiedzialna za jednolite zarządzanie systemem przesyłowym i/lub scentralizowany zakup lub sprzedaż energii elektrycznej;
- 23) „mały system wydzielony” oznacza każdą sieć, która w 1996 r., osiągnęła zużycie mniejsze niż 2 500 GWh, w której mniej niż 5 % rocznego zużycia jest uzyskiwana poprzez połączenie z innymi sieciami.

ROZDZIAŁ II

Zasady ogólne organizacji sektora

Artykuł 3

1. Państwa Członkowskie, na podstawie swej instytucjonalnej organizacji i w poszanowaniu zasady pomocniczości, zapewnią, aby przedsiębiorstwa energetyczne, bez uszczerbku dla ust. 2, były eksploatowane zgodnie z zasadami niniejszej dyrektywy, w celu osiągnięcia konkurencyjnego rynku energii elektrycznej, i powstrzymają się od wszelkiej dyskryminacji w zakresie praw i zobowiązań tych przedsiębiorstw. Dwa podejścia w odniesieniu do dostępu do systemu określone w art. 17 i 18 muszą doprowadzić do wyników porównywalnych gospodarczo, a więc do bezpośrednio porównywalnego poziomu otwarcia rynków i do bezpośrednio porównywalnego stopnia dostępu do rynków energii elektrycznej.

2. Uwzględniając w pełni odpowiednie postanowienia Traktatu, w szczególności jego art. 90, Państwa Członkowskie mogą w ogólnym interesie gospodarczym nałożyć na przedsiębiorstwa sektora elektroenergetycznego zobowiązania z tytułu świadczenia usług publicznych, które mogą odnosić się do bezpieczeństwa, w tym bezpieczeństwa dostaw, regularności, jakości i ceny dostaw, a także ochrony środowiska naturalnego. Takie zobowiązania muszą być jasno określone, przejrzyste, niedyskryminacyjne i dające się skontrolować; są one, a także ich ewentualne zmiany, ogłaszane i przekazywane niezwłocznie Komisji przez Państwa Członkowskie. Jako środek wypełnienia wcześniej wymienionych zobowiązań z tytułu świadczenia usług publicznych Państwa Członkowskie, które sobie tego życzą, mogą wprowadzić planowanie długoterminowe.

3. Państwa Członkowskie mogą zdecydować o niestosowaniu przepisów art. 5-6, 17-18 i 21, w zakresie, w jakim zastosowanie tych przepisów przeszkadzałoby w wykonaniu, prawnym lub faktycznym, zobowiązań nałożonych na przedsiębiorstwa energetyczne w ogólnym interesie gospodarczym, i w zakresie, w jakim nie wpłynęłoby ono na rozwój handlu w stopniu sprzecznym z interesem Wspólnoty. Interes Wspólnoty obejmuje, między innymi, konkurencję w odniesieniu do uprawnionych odbiorców, zgodnie z niniejszą dyrektywą i art. 90 Traktatu.

ROZDZIAŁ III

Wytwarzanie

Artykuł 4

Do celów tworzenia nowych mocy produkcyjnych, Państwa Członkowskie mogą wybrać między procedurą zezwolenia i/lub procedurą przetargową. Zezwolenia, tak jak i przetarg, muszą odpowiadać kryteriom obiektywnym, przejrzystym i niedyskryminacyjnym.

Artykuł 5

1. Jeśli Państwa Członkowskie wybierają procedurę zezwolenia, określają kryteria przyznawania zezwolenia na tworzenie mocy produkcyjnych na swym terytorium. Kryteria mogą odnosić się do:

- bezpieczeństwa i pewności sieci elektroenergetycznych, instalacji i towarzyszącego wyposażenia;
- ochrony środowiska naturalnego;
- przeznaczenia gruntów i lokalizacji;
- wykorzystania własności publicznej;
- efektywności energetycznej;
- charakteru źródeł pierwotnych;
- szczególnych cech ubiegającego się, takich jak zdolności techniczne, ekonomiczne i finansowe;
- przepisów art. 3.

2. Szczegółowe kryteria i procedury podawane są do wiadomości publicznej.

3. Ubiegający się jest informowany o powodach odmowy wydania zezwolenia, które muszą być obiektywne i niedyskryminacyjne; powody muszą być gruntownie i właściwie uzasadnione; są przekazane do wiadomości Komisji. Ubiegający się musi mieć możliwość skorzystania z procedur odwoławczych.

Artykuł 6

1. Jeśli Państwo Członkowskie lub jakikolwiek właściwy organ wyznaczony przez Państwo Członkowskie wybiera procedurę przetargową, sporządza inwentaryzację nowych środków produkcji, włącznie z koniecznością wymiany zdolności wytwórczych, na podstawie odpowiedniej prognozy, określonej w ust. 2. Inwentaryzacja uwzględnia potrzeby połączenia systemów. Wymagane zdolności zostają przyznane w wyniku procedury przetargowej zgodnie z procedurą określoną w niniejszym artykule.

2. Operator systemu przesyłowego lub każdy inny właściwy organ wyznaczony przez Państwo Członkowskie opracowuje i ogłasza pod kontrolą Państwa Członkowskiego, co najmniej raz na dwa lata, regularne prognozy mocy produkcyjnych i przesyłowych, jakie mogłyby być przyłączone do sieci, potrzeb połączeń z innymi sieciami i potrzeb przyłączania do innych sieci, potencjalnych mocy przesyłowych, a także zapotrzebowania na energię elektryczną. Prognoza obejmuje okres określony przez każde Państwo Członkowskie.

3. Szczegóły procedury przetargowej na środki produkcji są publikowane w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich* co najmniej na sześć miesięcy przed datą zamknięcia przyjmowania ofert przetargowych.

Warunki przetargu zostają udostępniane każdemu zainteresowanemu przedsiębiorstwu, ustanowionemu na terytorium Państwa Członkowskiego, tak aby mogło ono dysponować odpowiednim czasem wystarczającym dla złożenia swej oferty.

Warunki przetargu zawierają szczegółowy opis warunków umowy oraz procedury obowiązującej wszystkich oferentów, a także wyczerpujący wykaz kryteriów obejmujących wybór oferentów i zawarcie umowy. Warunki te mogą także dotyczyć dziedzin, określonych w art. 5 ust. 1.

4. W zaproszeniu do składania ofert na wymagane moce produkcyjne, uwzględnia się gwarantowane długoterminowe oferty dostaw energii elektrycznej, pochodzące z istniejących jednostek produkcyjnych, pod warunkiem że pozwolą one pokryć dodatkowe zapotrzebowanie.

5. Państwa Członkowskie wyznaczają organ lub instytucje publiczne lub prywatne niezależne od działalności w zakresie wytwarzania, przesyłania i dystrybucji energii elektrycznej, które będą odpowiedzialne za organizację, nadzór i kontrolę procedury przetargowej. Organ ten lub instytucja podejmuje wszystkie konieczne środki dla zapewnienia poufności informacji zawartych w ofertach.

6. Jednakże w Państwach Członkowskich, które wybrały procedurę przetargową, musi istnieć, dla autoproducentów i producentów niezależnych, możliwość uzyskania zezwolenia na podstawie kryteriów obiektywnych, przejrzystych i niedyskryminacyjnych, zgodnie z art. 4 i 5.

ROZDZIAŁ IV

Eksploatacja sieci przesyłowej

Artykuł 7

1. Państwa Członkowskie wyznaczają lub zwracają się do przedsiębiorstw będących właścicielami sieci przesyłowych o wyznaczenie, na okres określony przez Państwa Członkowskie, uwzględniając kwestie efektywności i równowagi gospodarczej, operatora systemu, który będzie odpowiedzialny za eksploatację, utrzymanie i, jeśli to konieczne, za rozbudowę sieci przesyłowej

na danym obszarze, a także za połączenia z innymi sieciami, w celu gwarancji bezpieczeństwa dostaw.

2. Państwa Członkowskie zapewniają opracowanie i podanie do publicznej wiadomości przepisów technicznych ustanawiających minimalne wymagania techniczne projektowania i funkcjonalne w zakresie przyłączania do sieci instalacji służących do wytwarzania, sieci rozdzielczych, urządzeń należących do odbiorców przyłączonych bezpośrednio, obwodów łączących i linii bezpośrednich. Wymagania te zapewniają współdziałanie sieci, są obiektywne i niedyskryminacyjne. Są one również przekazywane Komisji, zgodnie z art. 8 dyrektywy Rady 83/189/EWG z dnia 28 marca 1983 r., ustanawiającej procedurę dostarczania informacji w dziedzinie norm i przepisów technicznych⁽¹⁾.

3. Operator systemu jest odpowiedzialny za zarządzanie przepływem energii w sieci przy uwzględnieniu wymiany z innymi przyłączonymi sieciami. W tym celu operator systemu jest odpowiedzialny za zapewnienie bezpieczeństwa sieci elektroenergetycznej, jej niezawodności i efektywności oraz, w tym kontekście, zapewnienia dostępności wszystkich niezbędnych służb pomocniczych.

4. Operator systemu dostarcza operatorowi każdego innego systemu, z którym połączona jest jego sieć, wyczerpujące informacje dla zapewnienia bezpiecznej i efektywnej eksploatacji, skoordynowanego rozwoju i współdziałania sieci połączonej.

5. Operator systemu powstrzymuje się od wszelkiej dyskryminacji wobec użytkowników sieci lub kategorii użytkowników sieci, w szczególności na korzyść własnych filii lub akcjonariuszy.

6. Operator systemu jest niezależny, przynajmniej w zakresie zarządzania, od wszelkiej innej działalności nie odnoszącej się do sieci przesyłowej, chyba że sieć przesyłowa jest już niezależna od działalności mającej na celu wytworzenie i dystrybucyjnej.

Artykuł 8

1. Operator systemu przesyłowego jest odpowiedzialny za dostarczenie instalacji służących do wytwarzania na jego obszarze i za określenie wykorzystania połączeń z innymi sieciami.

2. Dostarczenie instalacji służących do wytwarzania i wykorzystanie połączeń określone jest, bez uszczerbku dla dostawy energii elektrycznej na podstawie zobowiązań umownych, włącznie z tymi, które wynikają z warunków przetargu, na podstawie kryteriów, które mogą być zatwierdzone przez Państwo Członkowskie i które muszą być obiektywne, podane do publicznej wiadomości i stosowane w sposób niedyskryminacyjny, tak aby zapewnić sprawne funkcjonowanie rynku wewnętrznego energii elektrycznej. Biorą one pod uwagę pierwszeństwo gospodarcze energii elektrycznej pochodzącej z dostępnych instalacji służących do wytwarzania w ramach transferu połączeń, a także ograniczeń technicznych sieci.

⁽¹⁾ Dz.U. L 109 z 26.4.1983, str. 8. Dyrektywa ostatnio zmieniona Aktem Przystąpienia z 1994 r.

3. Państwo Członkowskie może zobowiązać operatora systemu, jeśli dostarcza on instalacje służące do wytwarzania, aby przyznawał on pierwszeństwo tym, które używają odnawialnych źródeł energii lub odpadów lub takich, które wytwarzają łącznie ciepło i energię.

4. Państwo Członkowskie może nakazać, z powodu bezpieczeństwa dostaw, aby pierwszeństwo przyznawane było instalacjom służącym do wytwarzania wykorzystującym własne pierwotne źródła paliw do wytwarzania energii, w wysokości nieprzekraczającej w ciągu roku kalendarzowego 15 % całej ilości energii pierwotnej niezbędnej do wytworzenia energii elektrycznej zużywanej w tym Państwie Członkowskim.

Artykuł 9

Operator systemu przesyłowego musi zachować poufność sensytywnych informacji pod względem handlowym, uzyskanych w trakcie wykonywania swych zadań.

ROZDZIAŁ V

Eksploatacja sieci rozdzielczej

Artykuł 10

1. Państwa Członkowskie mogą zobowiązać spółki dystrybucyjne do zaopatrywania odbiorców zlokalizowanych na danym obszarze. Taryfy dla tych dostaw mogą być regulowane, na przykład w celu zapewnienia równości traktowania odbiorców.

2. Państwa Członkowskie wyznaczają lub zobowiązują przedsiębiorstwa, które są właścicielami lub są odpowiedzialne za sieć rozdzielczą do wyznaczenia operatora systemu, odpowiedzialnego za eksploatację, utrzymanie i, jeśli to konieczne, rozbudowę sieci rozdzielczej na danym obszarze, a także łączenie jej z innymi sieciami.

3. Państwa Członkowskie zapewniają, aby operator systemu działał zgodnie z art. 11 i 12.

Artykuł 11

1. Operator systemu rozdzielczego utrzymuje bezpieczną, niezawodną i efektywną sieć rozdzielczą energii elektrycznej na swoim obszarze z należytym poszanowaniem środowiska naturalnego.

2. W każdym przypadku musi on powstrzymać się od wszelkiej dyskryminacji wobec użytkowników sieci lub kategorii użytkowników sieci, w szczególności na korzyść własnych filii lub akcjonariuszy.

3. Państwo Członkowskie może wymagać od operatora systemu rozdzielczego, aby podczas wyznaczania instalacji służących do wytwarzania, przyznawał pierwszeństwo tym, które wykorzystują odnawialne źródła energii lub odpady, albo tym, które produkują łącznie ciepło i energię.

Artykuł 12

Operator systemu rozdzielczego musi zachować poufność handlowo istotnych informacji, które uzyskał w trakcie wykonywania swych zadań.

ROZDZIAŁ VI

Rozdzielność rachunkowa i przejrzystość księgowości

Artykuł 13

Państwa Członkowskie lub każdy właściwy organ przez nie wyznaczony, jak też organy rozstrzygające spory, określone w art. 20 ust. 3, mają prawo dostępu do dokumentów księgowych przedsiębiorstw wytwórczych, przesyłowych i dystrybucyjnych, do których wgląd jest niezbędny dla dokonania kontroli.

Artykuł 14

1. Państwa Członkowskie podejmują niezbędne kroki w celu zapewnienia, aby księgowość przedsiębiorstw sektora elektroenergetycznego prowadzona była zgodnie z ust. 2—5.

2. Przedsiębiorstwa energetyczne, niezależnie od systemu własności i ich formy prawnej, prowadzą, poddają audytowi i ogłaszają swoje roczne sprawozdania finansowe zgodnie z przepisami prawa krajowego odnoszącymi się do rocznych sprawozdań finansowych spółek kapitałowych, przyjętych zgodnie z czwartą dyrektywą Rady 78/660/EWG z dnia 25 lipca 1978 r., wydaną na podstawie art. 54 ust. 3 lit. g) Traktatu, w sprawie rocznych sprawozdań finansowych niektórych rodzajów spółek⁽¹⁾. Przedsiębiorstwa, które nie są zobowiązane prawnie do ogłaszania ich rocznych sprawozdań finansowych, przechowują w swej siedzibie jeden egzemplarz do publicznego wglądu.

3. Zintegrowane przedsiębiorstwa energetyczne, w ramach swej wewnętrznej księgowości utrzymują oddzielną rachunkowość dotyczącą ich działalności wytwórczej, przesyłowej i dystrybucyjnej i, gdzie to właściwe, rachunki skonsolidowane dla innych rodzajów działalności poza sektorem elektroenergetycznym, do czego byłyby zobowiązane, jeśli te działalności były prowadzone przez odrębne przedsiębiorstwa, w celu uniknięcia przypadków dyskryminacji, subsydiowania skrośnego i zakłócenia konkurencji. W informacjach dodatkowych do sprawozdania finansowego zamieszczają one bilans i rachunek zysków i strat dla każdej działalności oddzielnie.

4. Przedsiębiorstwa określają, w informacjach dodatkowych do rocznych sprawozdań finansowych, zasady rozdziału aktywów i pasywów oraz wydatków i dochodów, jakie stosują przy sporządzaniu oddzielnych sprawozdań, określonych w ust. 3. Te zasady mogą być zmieniane tylko w wyjątkowych przypadkach. Takie zmiany muszą być wykazane w informacjach dodatkowych i właściwie umotywowane.

(1) Dz.U. L 222 z 14.8.1978, str. 11. Dyrektywa ostatnio zmieniona Aktem Przystąpienia z 1994 r.

5. Roczne sprawozdania finansowe wskazują, w informacjach dodatkowych, każdą transakcję o pewnym rozmiarze, zawartą z przedsiębiorstwami powiązаныmi, w rozumieniu art. 41 siódmej dyrektywy Rady 83/349/EWG z dnia 13 czerwca 1983 r., wydanej na podstawie art. 54 pkt 3 lit. g) Traktatu, w sprawie sprawozdań skonsolidowanych⁽¹⁾, lub z przedsiębiorstwami stowarzyszonymi, w rozumieniu art. 33 ust. 1 wymienionej dyrektywy lub z przedsiębiorstwami należącymi do tych samych akcjonariuszy.

Artykuł 15

1. Państwa Członkowskie, które wskazują jako jedyne nabywcę przedsiębiorstwo energetyczne zintegrowane pionowo lub część przedsiębiorstwa energetycznego zintegrowanego pionowo, ustanawiają przepisy wymagające, aby działalność jedyne nabywcy była prowadzona oddzielnie od działalności wytwórczej i dystrybucyjnej przedsiębiorstwa zintegrowanego.

2. Państwa Członkowskie zapewniają, że nie ma przepływu informacji między działalnościami jedyne nabywcy prowadzonymi przez przedsiębiorstwa elektryczne zintegrowane pionowo i ich działalnościami wytwórczą i dystrybucyjną, z wyjątkiem informacji koniecznych dla wywiązania się z odpowiedzialności jedyne nabywcy.

ROZDZIAŁ VII

Organizacja dostępu do sieci

Artykuł 16

Przy organizacji dostępu do sieci, Państwa Członkowskie mogą wybrać między procedurami, określonymi w art. 17 i/lub w art. 18. Obie procedury są realizowane zgodnie z kryteriami obiektywnymi, przejrzystymi i niedyskryminacyjnymi.

Artykuł 17

1. W przypadku negocjowanego dostępu do sieci, Państwa Członkowskie podejmują niezbędne środki, aby producenci energii elektrycznej i przedsiębiorstwa dostarczające energię elektryczną, o ile ich istnienie jest dopuszczone przez Państwa Członkowskie, oraz uprawnieni odbiorcy z lub spoza terytorium objętego przez sieć, mieli możliwość negocjowania dostępu do sieci w celu zawierania między sobą umów dostawy na podstawie dobrowolnych umów handlowych.

2. W przypadku gdy uprawniony odbiorca jest przyłączony do sieci rozdzielczej, dostęp do sieci musi być przedmiotem

negocjacji z operatorem tego systemu rozdzielczego i, jeśli to konieczne, z operatorem systemu przesyłowego.

3. Aby wspierać przejrzystość i ułatwić negocjacje dotyczące dostępu do sieci, operatorzy systemu muszą ogłosić w pierwszym roku po wprowadzeniu w życie niniejszej dyrektywy, orientacyjny przedział cen za wykorzystanie sieci przesyłowej i rozdzielczej. W miarę możliwości, w latach następnych, publikowane ceny orientacyjne powinny opierać się na średnich cenach wynegocjowanych w ostatnich dwunastu miesiącach.

4. Państwa Członkowskie mogą także wybrać procedurę regulowanego dostępu do sieci, dającą uprawnionym odbiorcom prawo dostępu, na podstawie opublikowanych taryf za korzystanie z sieci przesyłowej i rozdzielczej, która jest co najmniej równorzędna, pod względem dostępu do sieci, z innymi procedurami dotyczącymi dostępu, określonymi w niniejszym rozdziale.

5. Operator danego systemu przesyłowego lub rozdzielczego może odmówić dostępu, jeśli nie dysponuje konieczną mocą. Odmowa powinna być właściwie umotywowana, w szczególności mając na względzie art. 3.

Artykuł 18

1. W przypadku procedury jedyne nabywcy, Państwa Członkowskie wyznaczają jako jedyne nabywcę osobę prawną z terytorium objętego przez operatora systemu. Państwa Członkowskie podejmują niezbędne środki, aby:

- i) została opublikowana niedyskryminacyjna taryfa za korzystanie z sieci przesyłowej i rozdzielczej;
- ii) uprawnieni odbiorcy mieli możliwość zawarcia umów dostawy na pokrycie ich własnych potrzeb z producentami i z przedsiębiorstwami dostarczającymi spoza terytorium pokrytego przez sieć, jeśli ich istnienie jest dopuszczone przez Państwa Członkowskie;
- iii) uprawnieni odbiorcy mieli możliwość zawarcia umów dostawy na pokrycie swych własnych potrzeb z producentami z terytorium pokrytego przez sieć;
- iv) producenci niezależni negocjowali dostęp do sieci z operatorami systemów przesyłowych i rozdzielczych w celu zawarcia umów dostawy z uprawnionymi odbiorcami spoza sieci, na podstawie dobrowolnej umowy handlowej.

2. Jedyne nabywca może być zobowiązany do zakupu energii elektrycznej, która jest przedmiotem umowy między uprawnionym odbiorcą a producentem zlokalizowanym na lub poza terytorium pokrytym siecią, za cenę równą cenie sprzedaży, proponowanej przez jedyne nabywcę uprawnionym odbiorcom minus cena z opublikowanej taryfy, określonej w ust. 1 i).

⁽¹⁾ Dz.U. L 193 z 18.7.1983, str. 1. Dyrektywa ostatnio zmieniona Aktem Przystąpienia z 1994 r.

3. Jeśli obowiązek zakupu, określony w ust. 2, nie jest nałożony na jedyne nabywcę, Państwa Członkowskie podejmują środki niezbędne w celu zapewnienia, aby umowy dostawy, określone w ust. 1 ii) i iii) zostały wykonane albo przez dostęp do sieci na podstawie opublikowanej taryfy, określonej w ust. 1 i), albo poprzez negocjowany dostęp do sieci zgodnie z warunkami określonymi w art. 17. W tym ostatnim przypadku, jedyny nabywca nie jest zobowiązany do opublikowania niedyskryminacyjnej taryfy za korzystanie z sieci przesyłowej i rozdzielczej.

4. Jedyny nabywca może odmówić dostępu do sieci i może odmówić uprawnionym odbiorcom zakupu energii elektrycznej, jeśli nie posiada niezbędnej mocy przesyłowej lub rozdzielczej. Odmowa musi być właściwie umotywowana, w szczególności w odniesieniu do art. 3.

Artykuł 19

1. Państwa Członkowskie podejmują niezbędne środki w celu zapewnienia otwarcia ich rynków energii elektrycznej, aby umowy zgodnie z warunkami, określonymi w art. 17 i 18, mogły być zawarte, co najmniej do znaczącego poziomu, o którym Komisja corocznie jest powiadamiana.

Udział rynku krajowego jest wyliczany na podstawie wspólnotowego udziału energii elektrycznej zużytej przez odbiorców końcowych, którzy zużywają więcej niż 40 GWh w ciągu roku (na jedno miejsce zużycia, w tym autoprodukcja).

Średni udział wspólnotowy Komisja wylicza na podstawie informacji otrzymywanych regularnie od Państw Członkowskich. Komisja ogłasza w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich*, przed dniem 1 listopada każdego roku, średni udział wspólnotowy określający stopień otwarcia rynku, wraz ze wszystkimi właściwymi informacjami wyjaśniającymi obliczenia.

2. Udział rynku krajowego, określony w ust. 1, będzie zwiększany stopniowo w ciągu sześciu lat. Zwiększanie to zostanie obliczone poprzez obniżanie progu wspólnotowego zużycia o wysokości 40 GWh na rok, określonego w ust. 1, z poziomu 40 GWh do poziomu 20 GWh rocznego zużycia energii elektrycznej w trzy lata po wejściu w życie niniejszej dyrektywy, i do poziomu 9 GWh rocznego zużycia energii elektrycznej w sześć lat po wejściu w życie niniejszej dyrektywy.

3. Państwa Członkowskie określą tych odbiorców zlokalizowanych na ich terytorium reprezentujących udziały określone w ust. 1 i 2, którzy mają zdolność prawną do zawierania umów dostawy energii elektrycznej zgodnie z art. 17 i 18; przy założeniu, że wszyscy odbiorcy końcowi zużywający więcej niż

100 GWh w ciągu roku (na jedno miejsce zużycia, w tym autoprodukcja) są zaliczeni do tej kategorii.

Przedsiębiorstwa dystrybucyjne, jeśli nie zostały już wyznaczone, na mocy niniejszego ustępu, jako uprawnieni odbiorcy, posiadają zdolność prawną do zawierania umów na warunkach wymienionych w art. 17 i 18 na ilość energii elektrycznej zużywaną przez ich odbiorców, wyznaczonych w ich sieci rozdzielczej jako uprawnieni, w celu zaopatrzenia tych odbiorców.

4. Państwa Członkowskie ogłaszają przed dniem 31 stycznia każdego roku kryteria definiowania uprawnionych odbiorców posiadających zdolność do zawierania umów na warunkach określonych w art. 17 i 18. Informacja ta przesyłana jest do Komisji w celu opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich* wraz ze wszystkimi innymi właściwymi informacjami, służącymi do uzasadnienia otwarcia rynku przewidzianego w ust. 1. Komisja może zażądać od Państwa Członkowskiego zmiany warunków, określonych w ust. 3, jeśli stanowią one przeszkodę w prawidłowym stosowaniu niniejszej dyrektywy, w zakresie spokojnego funkcjonowania rynku wewnętrznego energii elektrycznej. Jeśli dane Państwo Członkowskie nie spełni tego żądania w terminie trzech miesięcy, ostateczna decyzja zostaje podjęta zgodnie z procedurą I, określoną w art. 2 decyzji Rady 87/373/EWG z dnia 13 lipca 1987 r., ustanawiającą procedury wykorzystywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji (!).

5. Aby nie została zachwiana równowaga w zakresie otwarcia rynków energii elektrycznej w okresie, określonym w art. 26:

- a) umowy dostawy energii elektrycznej zawarte zgodnie z przepisami art. 17 i 18 z uprawnionymi odbiorcami sieci innego Państwa Członkowskiego nie są zabronione, jeśli uznaje się, iż odbiorca jest uprawniony w obydwu wspomnianych sieciach;
- b) w przypadkach, kiedy następuje odmowa wykonania transakcji, określonych w lit. a) z tego powodu, że odbiorca jest uprawniony tylko w jednej z dwóch sieci, Komisja może zobowiązać stronę odmawiającą, uwzględniając sytuację na rynku i wspólny interes, do wykonania żądanej dostawy energii elektrycznej na wniosek Państwa Członkowskiego, na którego obszarze zlokalizowany jest uprawniony odbiorca.

Równoległe do procedury i do harmonogramu przewidzianego w art. 26, i najpóźniej do połowy okresu przewidzianego przez wspomniany artykuł, Komisja dokonuje przeglądu stosowania akapitu pierwszego lit. b) na podstawie rozwoju rynku i z uwzględnieniem interesu wspólnego. W świetle zdobytego doświadczenia Komisja ocenia sytuację i przedstawia sprawozdanie na temat możliwego braku równowagi przy otwarciu rynków energii elektrycznej w odniesieniu do niniejszego ustępu.

(!) Dz.U. L 197 z 18.7.1987, str. 33.

Artykuł 20

1. Państwa Członkowskie podejmują niezbędne środki, aby umożliwić:

- i) niezależnym producentom i autoproducentom negocjowanie dostępu do sieci w celu zaopatrzenia swych własnych przedsiębiorstw i filii w tym samym Państwie Członkowskim lub w innym Państwie Członkowskim przy pomocy sieci połączonej;
- ii) producentom zlokalizowanym poza terytorium pokrytym siecią zawarcie umowy dostawy, poprzedzonej zaproszeniem do składania ofert na nowe moce produkcyjne i posiadanie dostępu do sieci w celu wykonania umowy.

2. Państwa Członkowskie zapewniają, aby strony negocjowały w dobrej wierze i aby żadna z nich nie nadużyła swej pozycji negocjacyjnej, poprzez uniemożliwienie osiągnięcia pomyślnego wyniku negocjacji.

3. Państwa Członkowskie wyznaczają właściwy organ, niezależny od stron, w celu rozstrzygania sporów dotyczących umów i negocjacji, o których mowa. Organ ten musi, w szczególności rozstrzygać spory dotyczące umów, negocjacji i odmowy dostępu lub odmowy zakupu.

4. W przypadku sporów transgranicznych, organem rozstrzygającym spory jest organ rozstrzygający spory właściwy dla sieci jedyne nabywcy lub operatora systemu, który odmawia korzystania z sieci lub dostępu do niej.

5. Odwołanie się do tego organu odbywa się bez uszczerbku dla wykorzystania środków odwoławczych na mocy prawa wspólnotowego.

Artykuł 21

1. Państwa Członkowskie podejmują środki zgodnie z procedurami i prawami, określone w art. 17 i 18, w celu umożliwienia:

- wszystkim producentom energii elektrycznej i każdemu przedsiębiorstwu dostarczającemu energię elektryczną, jeśli Państwa Członkowskie dopuszczają ich istnienie, ustanowionym na ich obszarze, w celu zaopatrywania linią bezpośrednią ich własnych zakładów, filii i uprawnionych odbiorców,
- każdemu uprawnionemu odbiorcy zlokalizowanemu na ich terytorium zaopatrywanie w energię elektryczną za pośrednictwem linii bezpośredniej przez producenta i przedsiębiorstwa dostarczające, jeśli tacy dostawcy są dopuszczeni przez Państwa Członkowskie.

2. Państwa Członkowskie ustalają kryteria dotyczące przyznawania zezwoleń na tworzenie linii bezpośrednich na ich terytorium. Kryteria te muszą być obiektywne i niedyskryminacyjne.

3. Możliwość dostawy energii elektrycznej linią bezpośrednią, określoną w ust. 1, nie wpływa na możliwość zawierania umów dostawy energii elektrycznej, zgodnie z art. 17 i 18.

4. Państwa Członkowskie mogą uzależnić zezwolenie na tworzenie linii bezpośredniej od odmowy dostępu do sieci na podstawie, w zależności od przypadku, albo art. 17 ust. 5 albo od art. 18 ust. 4, lub też od rozpoczęcia procedury rozstrzygania sporów zgodnie z art. 20.

5. Państwa Członkowskie mogą odmówić zezwolenia na linię bezpośrednią, jeśli przyznanie takiego zezwolenia jest sprzeczne z przepisami art. 3. Odmowa musi być właściwie umotywowana.

Artykuł 22

Państwa Członkowskie tworzą właściwe i efektywne mechanizmy regulacji, kontroli i przejrzystości w celu uniknięcia wszelkiego nadużycia wynikającego z pozycji dominującej, w szczególności ze szkodą dla odbiorców oraz wszelkiego zachowania grabieżczego. Mechanizmy te uwzględniają postanowienia Traktatu, w szczególności jego art. 86.

ROZDZIAŁ VIII

Przepisy końcowe

Artykuł 23

W przypadku nagłego kryzysu na rynku energetycznym i zagrożenia dla bezpieczeństwa fizycznego, bezpieczeństwa osób, urządzeń lub instalacji, lub integralności sieci, Państwo Członkowskie może czasowo podjąć niezbędne środki ochrony.

Środki te powinny powodować możliwie jak najmniejsze zakłócenia w funkcjonowaniu rynku wewnętrznego i nie mogą wykraczać poza to, co jest ściśle konieczne do pokonania powstałych nagle trudności.

Dane Państwo Członkowskie powiadamia niezwłocznie o tych środkach inne Państwa Członkowskie i Komisję, która może podjąć decyzję o ich zmianie lub uchyleniu, w przypadku gdy powodują zakłócenia konkurencji i zakłócają handel w sposób niezgodny ze wspólnym interesem.

Artykuł 24

1. Państwa Członkowskie, w których zobowiązania lub gwarancje funkcjonowania, przyznane przed wejściem w życie niniejszej dyrektywy, nie mogą być uznawane ze względu na przepisy niniejszej dyrektywy, mogą ubiegać się o system przejściowy,

który może być przyznany przez Komisję z uwzględnieniem, między innymi, wielkości sieci i poziomu połączenia danej sieci, a także struktury przemysłu elektroenergetycznego. Komisja powiadamia Państwa Członkowskie o tych wnioskach przed podjęciem decyzji, z zachowaniem poufności. Decyzja ta zostaje opublikowana w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich*.

2. System przejściowy jest ograniczony czasowo i związany jest z wygaśnięciem zobowiązań lub gwarancji, określonych w ust. 1. System przejściowy może zawierać odstępstwa od rozdziałów IV, VI i VII niniejszej dyrektywy. Wnioski o przyznanie systemu przejściowego powinny być złożone Komisji najpóźniej w rok po wejściu w życie niniejszej dyrektywy.

3. Państwa Członkowskie, które po wejściu w życie niniejszej dyrektywy mogą udowodnić, że pojawiły się poważne problemy w działaniu ich małych systemów wydzielonych, mogą ubiegać się o skorzystanie z odstępstw od stosownych przepisów rozdziałów IV, V, VI i VII, które mogą być przyznawane przez Komisję. Powiadamia ona Państwa Członkowskie o tych wnioskach przed podjęciem decyzji z zachowaniem poufności. Decyzja ta zostaje opublikowana w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich*. Niniejszy ustęp stosuje się także do Luksemburga.

Artykuł 25

1. Komisja przedkłada Radzie i Parlamentowi Europejskiemu, przed końcem pierwszego roku od wejścia w życie niniejszej dyrektywy, sprawozdanie na temat wymogów harmonizacji, niezwiązanych z przepisami niniejszej dyrektywy. Jeśli to konieczne, Komisja dołącza do sprawozdania każdą propozycję harmonizacji niezbędną do efektywnego funkcjonowania rynku wewnętrznego energii elektrycznej.

2. Rada i Parlament Europejski wyrażają opinię na temat tych propozycji w terminie dwóch lat od ich przedłożenia.

Artykuł 26

Komisja przeanalizuje stosowanie niniejszej dyrektywy i przedkłada sprawozdanie na temat zdobytego doświadczenia w funkcjonowaniu rynku wewnętrznego energii elektrycznej i stosowania zasad ogólnych wymienionych w art. 3, w celu umożliwienia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, w świetle

zdołanego doświadczenia, rozważenia we właściwym czasie możliwości dalszego otwarcia rynku, który stanie się skuteczny po upływie dziewięciu lat od wejścia w życie niniejszej dyrektywy, z uwzględnieniem współistnienia sieci, określonych w art. 17 i 18.

Artykuł 27

1. Państwa Członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy nie później niż do dnia 19 lutego 1999 r. i niezwłocznie powiadomią o tym Komisję.

2. Ze względu na warunki techniczne swych sieci elektroenergetycznych Belgia, Grecja i Irlandia dysponują dodatkowym terminem, odpowiednio: jednego roku, dwóch lat i jednego roku, na zastosowanie zobowiązań wynikających z niniejszej dyrektywy. Te Państwa Członkowskie, jeśli skorzystają z tej możliwości, powiadamiają Komisję.

3. Przepisy przyjęte przez Państwa Członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez Państwa Członkowskie.

Artykuł 28

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich*.

Artykuł 29

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do Państw Członkowskich.

Sporządzono w Brukseli, dnia 19 grudnia 1996 r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego

K. HÄNSCH

Przewodniczący

W imieniu Rady

S. BARRETT

Przewodniczący